

ELÄVÄ ITÄMERI SÄÄTIÖ

TOIMINTAKERTOMUS 2012

Elävä Itämeri säätiön perustivat Ilkka Herlin, Saara Kankaanrinta ja Anna Kotsalo-Mustonen ja se on rekisteröity 3.3.2008. Toiminnan luonteen ja viestinnän yksinkertaistamiseksi säätiö käyttää julkisuudessa nimeä ”Baltic Sea Action Group (BSAG)”. Säätiön virallinen nimi on rekisteröity Itämeren valuma-alueen kaikilla 14 eri kielellä.

Säätiön toiminta kohdistuu laajasti ratkaisujen katalysointiin koko Itämeren alueella kaikkiin Itämeren vakavimpiin ongelmiin: kunnallisista jätevesistä aiheutuviin ravinnepestöihin, maatalouden päästöihin, meriliikenteen turvallisuuteen ja päästöihin sekä vaarallisten aineiden aiheuttamiin haittoihin. Säätiön toimintaan kuuluu edelleen olennaisesti sitoumus-konsepti. Sitoumus on tekijälleen uusi, konkreettinen ja parhaimmillaan strateginen panostus Itämerityöhön.

Vuonna 2010 säätiö järjesti, Suomen valtion johdon vahvalla tuella, ensimmäisen Baltic Sea Action Summitin (BSAS) Helsingissä. Silloin käynnistettiin BSAS-prosessi jonka kautta Itämeren valtiot kannustetaan yhteistyöhön ja joka harkituin välein tuottaa Baltic Sea Action Summitin johonkin ympärysvaltioon. 10.2.2011 Venäjän silloinen PM ilmoitti että Venäjä isännöi seuraavan Summitin.

Vuoden 2012 aikana Elävä Itämeri säätiö jatkoi BSAS-prosessin edistämistä. Käytännössä tämä tarkoitti seuraavan Baltic Sea Action Summitin valmistelemista sekä säätiön sisäisiin prosesseihin panostusta. BSAS-työ käsitti mm. lukuisia tapaamisia Venäjän federaation ja Pietarin kaupungin ylimmän johdon kanssa.

Itämeri-sitoumusten ja varainhankinnan hallintaan säätiö otti käyttöön CRM-järjestelmän (Customer Relations Management) ja sekä suoritti verkkosivujen uudistusprojektin.

Näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi palkattiin uusia työntekijöitä ja vahvistettiin BSAG:n osaamista erityisesti Venäjän tuntemuksen, tiedonhallinnan ja varainhankinnan aloilla.

Vuoden 2012 aikana BSAG myös kehitti Ruotsin ja Baltian maiden toimintaansa.

I YLEISTÄ

Säätiön tarkoitus

Säätiön tarkoitus on tukea ja edistää luonnon ja ihmisten hyvinvointia, ja siten säilyttää ja edistää suomalaista kulttuuriperinnettä. Säätiö myös pyrkii tukemaan sovellettua tiedettä ja edistämään tiedeyhteisön kontakteja yhteiskunnan päätöksentekoon. Työ kattaa koko Itämeren alueen jossa säätiö on merkittävä tieteen ja asiantuntijoiden sekä eri alojen tietojen yhteensaattaja.

Arvot

Luonnon ja ihmisen harmoninen yhteiselo, rohkeus yrittää tehdä hyvää sekä avoimuus ja rehellisyys.

Toimintaperiaatteet

Itämeren tilan parantamiseksi säätiö yhdistää tutkimustiedon, toimeenpanon, yritysten voimavarat, rahoituksen ja poliittisen päätöksenteon. Säätiön keskeinen toimintaperiaate on ratkaisukeskeisyys. Säätiö käynnistää, nopeuttaa ja toteuttaa konkreettisia hankkeita. Lisäarvo yhteiskunnalle syntyy katalyyttinä toimimisesta ja kokoavasta toimintatavasta, jolla hyödynnetään eri sektoreiden resurssit ja vaikutusmahdollisuudet konkreettisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Säätiön toiminta tehostaa yhteiskunnan voimavarojen käyttöä yhdistämällä voimia ja nopeuttamalla ongelmien ratkaisua.

Mitä tehokkaammin ja nopeammin ongelmiin tartutaan, sitä enemmän säästetään yhteisiä varoja.

Säätiön visio on puhdas, elävä ja ekologisesti tasapainossa oleva Itämeri.

Hallitus

Säätiön hallituksen muodostivat 2012 FT **Ilkka Herlin** joka toimi myös hallituksen puheenjohtajana, KTM **Peter Immonen** (varapuheenjohtaja) ja professori **Lassi Linnanen**. Säätiön hallitus piti kuusi kokousta toimintavuodena aikana. Säätiön hallituksen jäsenille ei maksettu palkkioita hallitustyöskentelystä.

Henkilökunta ja hallinto

Säätiön toimintaa johtaa asiamies. Vuoden 2012 aikana dos. **Mathias Bergman** jatkoi v.t. asiamiehenä ja meritoimintaohjelman johtajana **Saara Kankaanrinnan** jatkaessa äitiyslomaansa. Säätiön yritys-suhteista ja yritysvarainhankinnasta vastasi kehitysjohtaja KTT **Anna Kotsalo-Mustonen**. Kemian asiantuntija DI **Marja Koljonen** toimi vaarallisten aineiden ohjelman johtajana sekä on myös johtanut BSAG:n lannan hyötykäytön ja bioenergian hankkeita. DI **Antti Jokinen** on meritoiminnan ohjelmatyön ohessa jatkanut European Space Agency:n (ESA) palkkaamana Integrated Applications Program:in suurlähettiläänä.

Tulevaa Venäjän Baltic Sea Action Summitia ajatellen säätiö vahvisti viestintätointaan palkkaamalla FM **Johanna Konttilan** ja FM **Elena Bellen**. FM **Merja Vainio** palkattiin Summit-projektin projektijohtajaksi. **Marina Poutanen** palkattiin kehittämään BSAG:n Baltian maiden toimintaa. **Pieta Jarva** jatkoi tiedottajana ja CRM- ja sitoumuspankkiprojektien päällikkönä toimi MMK **Henna Auno**.

FM **Samuli Tarvainen** oli vastuussa yksityisvarainhankinnasta ja siihen liittyvistä CRM-toiminnoista ja **Katriina Kytölä** jatkoi assistenttina.

FM **Eija Hagelberg** jatkoi JÄRKI-hankkeen projektijohtajana ja uuteen JÄRKI-Lanta-hankkeeseen palkattiin loppuvuodesta **Kaisa Riiko**.

Syksyllä **Mattis Bergquist** aloitti BSAG:n edustajana Tukholmassa ja BA **Riku Venhola** täyspäiväisenä vapaaehtoisena Helsingin toimistolla.

EU:n Baltic Compass-projektin viestintäjohtajana jatkoi **Paula Biveson** ja projektin tiedottajina toimivat **Mia Välimäki** ja FM **Anu Suono**.

KTM **Riitta Gahmbergin** työ päättyi kun BSAG:n verkkosivujen uudistamisprojekti päättyi.

Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Ilkka Herlin** osallistui myös aktiivisesti toimintaan.

Säätiön työhön on palkattujen työntekijöiden lisäksi osallistunut joukko vapaaehtoisia. Aktiivisimmin ovat olleet mukana toiminnassa Riku Venhola, Mikael Aminoff, Mattis Bergquist, Esko Seppälä, Markku Dahl, Carita Martin, Mirja Rosenberg ja Jukka Matinvesi.

Säätiön taloushallinto ja kirjanpito on ulkoistettu Pretax Oy:lle. Säätiön tilintarkastajina toimi PriceWaterHouseCoopers Oy:n KHT **Jan Holmberg** ja KHT **Johan Kronberg**.

Tulevan Venäjän Baltic Sea Action Summitin valmistelujen ja järjestelyjen hallintaa varten säätiö jatkoi yhteistyönsä Eurofacts Oy:n kanssa.

International Advisory Board

Säätiön korkean tason kansainvälinen neuvonantoryhmän puheenjohtaja on presidentti **Tarja Halonen**. Ryhmän jäseniä olivat **Ilkka Herlinin** lisäksi Suomen eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri **Alexander Stubb**, Viron ulkoministeri **Urmus Paet**, Shellin hallituksen puheenjohtaja **Jorma Ollila**, MIT:n professori **Bengt Holmström** sekä Venäjän luonnonvarainministeriön neuvonantaja **Igor Maydanov**. Neuvonantoryhmä ei kokoontunut vuoden aikana.

Varain- ja resurssienhankinta sekä taloudellinen tila

Säätiön toiminta rahoitettiin vuonna 2012 peruspääoman sekä lahjoitusten avulla. Kasvava määrä kuukausilahjoittajia vahvisti säätiön toimintamahdollisuuksia. Loppuvuodesta toistettiin edellisen vuoden suomalaisille yrityksille suunnattu varainhankintakampanja ”*Heitä joululahjat Itämereen*”. Sen tuotto oli 31.12.2012 mennessä noin 135.000 euroa.

Tilikauden aikana saadut lahjoitukset olivat yhteensä 1.120.581,11 euroa (2011: 891.357,85). Lahjoituksia saatiin sekä yrityksiltä että yksityishenkilöiltä. Suurimmat yrityslahjoittajat olivat SEB, Outotec Oyj, Nordkalk Oy ja Wipunen Oy. Lahjoituksista 75.000 euroa saatiin Järki-hankkeelle yhteistyössä Luonnon- ja riistanhoitosäätiön kanssa Louise ja Göran Ehrnroothin säätiöltä.

BSAG:n meritoimintaohjelma sai Kaleva Travel Balance ohjelman kautta lahjoituksia 3.314,97 euroa.

Baltic Compass-hankkeen EU-rahoitus oli 192.289,56 euroa ja European Space Agency:n (ESA) IAP ohjelman rahoitus Antti Jokiselle oli 100.000 euroa.

Kirjanpidollinen alijäämä oli -100.734,18 euroa (2011: 214.542,81) ja säätiön oma pääoma oli tilikauden päättyessä 325.079,64 euroa (2011: 425.813,82).

Luvuissa ei näy lahjoitettu työ eikä Itämeri-sitoumusten muodossa annetut palvelut, jotka merkittävästi edesauttavat Itämerityötä suoraan ja välillisesti.

BSAG:n toimintatavan mukaisesti säätiö ei yleensä osta palveluita vaan pyrkii saamaan työt ja palvelut sitoumuksina Itämeren hyväksi. Toimintatapa on todettu kustannustehokkaammaksi kuin mittava varainkeruu ja vastaavien palveluiden ostaminen kerätyillä varoilla.

Omaisuuksienhoito

Säätiölain mukaisesti hallitus huolehtii, että säätiön varat sijoitetaan varmallalla ja tuloa tuottavalla tavalla. Koska Elävä Itämeri säätiö ei hallinnoi suuria omaisuusmassoja, sijoitussuunnitelma vuonna 2012 ei ollut ajankohtainen.

Yhteiskuntasuhteet ja viestintä

Baltic Sea Action Summit-prosessin kautta säätiön yhteiskuntasuhteet Itämeren maihin kehittyivät edelleen, etenkin Venäjällä, Ruotsissa ja Latviassa.

Säätiön keskeinen viesti on, että Itämeren ekologinen tasapaino voidaan palauttaa kaikkien yhteiskuntatahojen laajalla yhteistyöllä joka perustuu avoimiin ja konkreettisiin toimiin. Viestin keskeisimpiä sisältöjä on että jokainen pystyy osallistumaan omalla vahvuusalueellaan niin että itse myös hyötyy. Näin tulevat sukupolvet hyötyvät elävästä Itämerestä.

Säätiön Itämeri-työ on myös esimerkki ratkaisukeskeisestä prosessista, jota voidaan soveltaa globaalilla tasolla esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Säätiön toiminnan potentiaaliset riskit ja epävarmuustekijät

Pietarissa järjestettävä seuraava Baltic Sea Action Summit on vaatinut henkilöstön kasvattamista ja tehtävien diversifiointia. Tämä taas vaatii tehokasta johtoa ja kulujen kontrollia.

Venäjän suomalaisille erilainen toimintakulttuuri asettaa myös suuria vaatimuksia henkilökunnalle ja vaatii taitoa ja tilanteenhallintaa. Vaativa tilanne saattaa myös synnyttää maineriskejä, mikäli työ ei edisty tai yhteistyökumppanit eivät toimi sovitulla tavalla.

Toiminnan suurin riski ja epävarmuustekijä on rahoituksen varmistaminen ja suunnittelu.

Epävarmuustekijöihin kuuluu suuressa mittaluokassa maailman ongelmien nivoutuminen yhteen

sekä ristikkäisvaikutukset, joista esimerkkinä ilmastonmuutoksen vielä tuntemattomat vaikutukset Itämeren tilaan.

II TOIMINTA

Tapahtumia

Tammikuussa 2012 BSAG lujitti EU-verkostoaan kun Timo Mäkelä, DG Environment, International affairs, LIFE & Eco-Innovation, ja MEP Sirpa Pietikäinen vierailivat toimistolla.

Tammikuun lopussa BSAG:n henkilökunta tutustui Pietarin oloihin sekä osallistui yritystapahtumaan Tukholmassa.

Helmikuussa Suomen hallituksen asettama RaKi (ravinteiden kierrätys)-ryhmä kokoontui seminaariin ympäristöministeriössä.

Maaliskuussa BSAG tutustui Leningrad oblastin (läänin) lannankäsittelyprojekteihin Pietarissa. Myöhemmin samassa kuussa luotiin BSAG:n ja Pietarin Vodokanalin yhteistyöryhmä. Kuun lopussa BSAG myös esiintyi laajasti Pietarin ”Global port”-tapahtumaan.

Huhtikuussa säätiön asiamies ja BSAS-projektijohtaja kävivät kahdesti Moskovassa tapaamassa Venäjän ulkoministeriön edustajia. BSAG:n edustajat ja Suomen Itämeri-suurlähettiläs Timo Rajakangas keskustelivat tulevasta Pietarin huippukokouksesta Venäjän Suomen suurlähettilään kanssa Venäjän Suomen suurlähetystössä.

Huhtikuussa BSAG:n Marina Poutanen esitteli BSAG:n toimintaa Valko-Venäjällä; III Belarusian-Finnish and VIII Belarusian-Lithuanian Economic Forum, Grodno.

2.5.2012 järjestettiin Base Camp Tukholma jonka aikana saatiin hyviä sitoumusaihoita ja kontakteja.

Toukokuun alussa säätiön hallituksen puheenjohtaja, asiamies ja BSAS-projektijohtaja tapasivat Suomen uuden presidentin, Sauli Niinistön. 14.5. pidettiin Base Camp II Helsinki Suomenlinnassa, presidentin läsnä ollessa.

15.5. Pietarin Vodokanalin ja BSAG:n yhteistyöryhmän ensimmäinen työkokous pidettiin Helsingissä. Loppukuusta asiamies, BSAS-projektijohtaja ja Timo Rajakangas kävivät taas Moskovassa, mm. tapaamassa Suomen suurlähettilästä Hannu Himasta.

Juhannusviikolla BSAG osallistui Pietarin kansainväliseen talousfoorumiin ja tapasi myös kaupungin ylintä johtoa ja muita sekä suomalaisia että venäläisiä päättäjiä. Vodokanalin yhteistyö tiivistyi edelleen kun vesilaitoksen johtaja Karmazinov tapasi ministeri Häkämiehen ja BSAG:n edustajat.

Elokuussa 2012 BSAG antoi muistion PM Kataiselle tulevasta Venäjän huippukokouksesta. BSAG osallistui kuun lopussa ruotsalaisen prikin *Tre Kronorin* Tukholman tapahtumassa.

Priki saapui syyskuun alussa Helsinkiin jolloin BSAG myös osallistui sen ohjelmaan.

13.9. BSAG järjesti ”New technologies day”-n toimistollaan. Tällöin esitettiin kolme suomalaista clean tech yritystä USA:n suurlähettiläälle Bruce Oreckille.

Syyskuun lopussa BSAG:n edustajat osallistuivat ainoana ulkomaalaisina Pietarin Vodokanalin järjestämään vedenpuhdistuskonferenssiin Petrovskojessa. Konferenssissa käytiin läpi Neva-Laatokka-valuma-alueen vesien tilaa, haasteita ja ratkaisuja. Kuun lopussa BSAG:n edustajat kävivät taas Moskovassa.

Lokakuussa 2012 Baltic Compass järjesti (toista kertaa) erittäin suosittu ”A greener agriculture for a bluer Baltic Sea”-konferenssin Kööpenhaminassa. Lokakuussa RaKi-työryhmä taas kokoontui.

Marraskuun alussa BSAG osallistui Moskovassa pidettyyn ”Puhdas vesi”-konferenssiin, mm. hallituksen puheenjohtajan puheella. Myöhemmin samassa kuussa Ilkka Herlin myös puhui Suomen Pietarin konsulaatin aamukahvitilaisuudessa.

14.11. Venäjän Luonnonvarain- ja ympäristöministeri Sergei Donskoi saapui Venäjän PM Medvedevin seurueessa Helsinkiin tapaamaan BSAG:n edustajia. Käytiin läpi tulevan huippukokouksen agenda. Samalla PM Medvedev kutsui PM Kataisen kokoukseen ja tapasi myös Tarja Halosen.

Marraskuun lopussa BSAG tapasi Suomen Viron suurlähettilään Aleksi Härkösen.

Kuun lopussa BSAG myös osallistui järjestäjänä Latvian Jurmalassa pidettyyn konferenssiin: 3rd International Conference on Baltic Sea Strategy: Regional Co-operation, Tourism and Cross-Sectoral Initiatives for Sustainable Development of the Baltic Region.

Joulukuun alussa BSAS-ryhmä neuvotteli Moskovassa Venäjän Luonnonvarainministeriön kansainvälisen osaston johtajan Nuritdin Inamovin kanssa tulevasta huippukokouksesta.

11.-12.12 BSAG:n edustajat osallistuivat järjestäjinä Pietarissa pidettyyn ”Waste Camp”-kokoukseen jossa pohdittiin vaarallisten aineiden käsittelyä laajasti.

Joulukuun lopussa BSAG valmisti ja lähetti Pietarin Baltic Sea Action Summitin ohjelmaehdotuksia.

Sitoumukset vuoden 2012 aikana

Vuoden 2012 aikana on kertynyt uusia sitoumuksia 28 kpl, mm. Nordkalk Oy, Ecostream Oy/Kiitosimeon Oy, Nobelmuseum, Siemens Oy, Eurofacts Oy, Greenwalk (Latvia), käännöstoimisto Haaplainen, Suomen Nuorkauppakamarit r.y. ja Tieturi Oy. Vuoden lopussa sitoumuksia oli BSAG:n sitoumuspankissa 210 kpl.

BSAG järjesti sitoumus –työpajat 22.8. ja 29.8.2012. Tilaisuuksien ajatuksena oli, että sitoumuksen tekijät saavat keskustella keskenään ja tavoitteena, että he kertoisivat aktiivisemmin Itämeri-työstään ja nimenomaan sitoumuksistaan julkisesti.

Tiede ja tutkimusyhteistyön tukeminen

Lahjoituksia on käytetty säätiön säädekirjan mukaiseen työhön sekä tieteen ja tiedeyhteisön tukemiseksi. Tämä työ kattaa koko Itämeren alueen jossa säätiö on merkittävä tieteen ja asiantuntijoiden sekä eri alojen tietojen yhteensaattaja.

Esimerkkinä tästä on mm. MMM:n ja YM:n asettaman asiantuntijatyöryhmän (RaKi) jatkotyö, jonka päämäärä on luoda Suomesta ravinteiden kierrättämisen mallimaa.

Myös ESA:n Intergrated Applications Promotion ohjelma, jota Antti Jokinen johtaa Itämeren alueella, tähtää siihen että tiedeyhteisön uusia aluevaltauksia saadaan käyttöön meren/ympäristön hyväksi. Toisaalta, ohjelma hakee reaaliaamailmasta ongelmia avaruusteknologian ratkaistaviksi.

Baltic Compass, EU-hanke joka päättyi 16.12.2012 ja jonka viestintä on ollut BSAG:n vastuulla, on kerännyt valtavan aineiston maatalouden parhaita käytäntöjä koko Itämeren alueelta. Tätä tietoa lähdetään nyt soveltamaan alueen viljelyyn.

Baltic Compassin jatke, Baltic Impulse, jota BSAG johtaa on väline jonka kautta Compass-hankkeen tietoa levitetään.

BSAG:llä on yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa, mm. Helsinki University Centre of Environment, HENVI:n kautta. HENVI on mukana EU:n Itämeren alueen (BSR) BONUS ohjelmassa. Säätiön hallituksen puheenjohtaja on BONUS-ohjelman ohjausryhmän jäsen sekä MULTIDOM-hankkeen yhteiskuntavaikuttavuusryhmän jäsen.

BSAG oli myös mukana hankkeessa, jossa Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kehittämiä uusia nopeita analyysimenetelmiä on tarkoitus soveltaa vaarallisten aineiden analytiikkaan mm. suoraan esineistä ilman aikaa vievää näytteiden esikäsittelyä.

BSAG on myös tukenut uusia tutkimushankehakemuksia toimimalla suosittelijana.

Työryhmät

BSAG kutsuttiin Suomen ympäristökeskuksen kokoamaan työryhmään, jossa valmisteltiin EU:n meristrategiadirektiivin edellyttämää Suomen kansallista merenhoitosuunnitelmaa ihmisen aiheuttamien paineiden poistotavoitteiden osalta.

Tutkimustulosten seuranta

Säätiön toiminnan ohjaamiseksi BSAG on seurannut viimeisimpiä aihealueeseen liittyviä tutkimustuloksia pitämällä aktiivisesti yhteyttä alan tutkijoihin ja osallistunut muun muassa Cohiba-projetin (EU-projekti/Hazardous substances in the Baltic Sea Region, 2009-2012) sidosryhmilleen järjestämiin tapaamisiin ja loppuseminaariin.

Ohjelmat ja hankkeet

Rehevöityminen

Pietarin Vodokanalin ja BSAG:n kesken perustettiin keväällä 2012 työryhmä tavoitteena valmistella tiekartta toimista, joiden avulla Neva-Laatokka /Ääninen valuma-alueen Itämerelle aiheutumaa ympäristökuormitusta voidaan ehkäistä. Työryhmä kokoontui vuoden 2012 aikana kuusi kertaa.

Syyskuussa 2012 BSAG osallistui Pietarin Vodokanalin johtajan Felix Karmazinovin kutsusta Petrovskojessa Leningrad Oblastissa konferenssiin ”*Neva-Laatokka valuma-alueen vesiluonnonvarojen ekologia ja Public Private Partnership*”. Ilkka Herlin piti konferenssissa esityksen BSAG:n toiminnasta.

Ratkaisujen löytämiseksi ja parhaiden käytäntöjen eteenpäin viemiseksi maanviljelystä aiheutuvien ravinne päästöjen vähentämiseen on vuoden aikana seurattu alueella käynnissä olevia kansainvälisiä projekteja. Lokakuussa osallistuttiin Kööpenhaminassa konferenssiin ”*A Greener Agriculture for a Bluer Baltic Sea*”, jossa esiteltiin projektien Baltic Compass, Baltic Manure ja Baltic Deal tuloksia. Luoteis-Venäjän eläintilojen lantaongelmaan on haettu ratkaisumalleja rakentamalla yhteistyötä ratkaisuja tarjoavien teknologiayritysten kanssa sitoumuskonseptin kautta ja esitelty erilaisia teknologisia ratkaisuja Leningradin alueen toimijoille.

EU-rahoitteinen Balthazar-hanke, jonka johtoryhmässä BSAG toimi koko hankkeen ajan (2009-2012), päättyi vuoden alkupuoliskolla. Loppuvaiheessa projektin työn tuloksena paljastui merkittävä fosforikuormituslähde Itämereen: Kingiseppissä sijaitsevan Eurochemin Fosforitlannoitetehtaan jätekipialtaasta osoitettiin Lugajoen kautta vuotavan rehevöittävää fosforia arviolta

1000 t vuodessa. Tehdas on ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin.

Kingiseppin tapauksen seurauksena BSAG teki selvityksen Itämeren alueella toimivista lannoitetehtaista, joilla saattaa olla vastaavanlainen ravinnepäästöriski. BSAG:n ehdotuksesta HELCOM on aloittanut työn riskien kartoittamiseksi.

Vaaralliset aineet

Vaaralliset jätteet

BSAG:n koolle kutsuma ongelmajätetyöryhmä, johon kuuluivat edustajat Ekokem Palvelut Oy:stä, Pöyry Finland Oy:stä, Turun kaupungin ympäristöhallinnosta ja konsulttitoimisto ReachLawsta sekä ympäristökonsuli emeritus Esko Seppälä Suomen Pietarin pääkonsulaatista sekä BSAG:n edustajina Ilkka Herlin, Mathias Bergman ja Marja Koljonen, valmisteli esityksen toimista ja mallista vaarallisen jätteen käsittelyn kehittämiseksi Venäjällä.

Esityksen perustelujen valmistelemiseksi seurattiin mm. Venäjän OECD-hakemuksen etenemistä yhteistyössä Suomen ympäristöministeriön kanssa.

Esitystä vietiin eteenpäin Venäjän valtion hallintoon Venäjällä 2013 järjestettävän Baltic Sea Action Summitin valmistelujen yhteydessä.

Materiaali esitettiin Pietarissa tilaisuudessa *“Russian-Finnish Conference on Hazardous Industrial Waste Management, Committee for Nature use, Environmental protection and Ecological safety, City of St. Petersburg / Department of Environment and City Planning, City of Turku”* BSAG:n pitämässä esityksessä. Materiaali toimitettiin pyynnöstä Pietarin kaupungin ympäristökomitealle.

Lisäksi osallistuttiin Moskovassa 24.-25.5.2012 järjestettyyn kansainväliseen konferenssiin *“EU-Russia: Partnership of Modernization in Waste Management”*

Vaarallisen jätteen käsittelyyn liittyvänä sitoumuksena (Vesilaitosyhdistys, HSY, Jätelaitosyhdistys) lanseerattiin kampanja *”Pieni mutta vaarallinen”*.

Uudet nopeat analyysimenetelmät (DAPPI)

BSAG on vuodesta 2010 ollut aktiivisesti mukana rakentamassa hanketta, jossa Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kehittämiä miniatyrisoituja mikrosirutekniikkaan perustuvia nopeita analyysimenetelmiä on tarkoitus soveltaa vaarallisten aineiden analytiikkaan mm. suoraan esineistä ilman aikaa vievää näytteiden esikäsitelyä. Vuoden 2012 aikana BSAG on ollut mukana valmistelemassa yrityksen perustamista menetelmän jatkokehittämiseksi ja kaupallistamiseksi.

Maatalous ja bioenergia

Baltic Sea Action Group on osapuolena kahdessa maatalouteen liittyvässä hankkeessa: **Järki** (= Maatalouden vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden järkevää edistämistä) sekä EU:n rahoittama **Baltic Compass**.

Järki-hanke

Järki on maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta edistävä hanke, joka käynnistyi BSAG:n ja Luonnon- ja riistanhoitosäätiön (LRS) yhteishankkeena vuonna 2009 Louise ja Göran Ehrnroothin säätiön (LGE) rahoituksella. Vuonna 2012 hanketta rahoittivat lisäksi Sophie von Julinin säätiö, Suomen Kulttuurirahasto, SITRA, MTK säätiö ja Ympäristöministeriö (YM), joista viimeisin rahoittaa vuoden 2012 loppupuolella käynnistynyttä Järki-hankkeen osahanketta ”Yhteistyömalleja lannan ravinteiden kierrättämiseksi Saaristomeren valuma-alueella”. BSAG:n

hallinnoitavia ovat LGE:n ja YM:n rahoitusosuudet. Vuonna 2012 Järki-hankkeessa työskentelivät projektipäällikkö Eija Hagelberg (BSAG), maatalouden ympäristöneuvoja Kaisa Tolonen (LRS), 1.11.2012 alkaen projektikoordinaattori Kaisa Riiko (BSAG) ja osa-aikaisesti Hia Sjöblom (LRS) sekä Anu Suono (BSAG). Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja on Ilkka Herlin, ja varapuheenjohtaja on LRS:n hallituksen jäsen Fredrik von Limburg Stirum.

Vuoden 2012 pääteemoja olivat ympäristötukiudistus 2014 ja viestintä. Hankkeessa tehtiin aiempien vuosien tapaan sekä viljelijäneuvontaa että poliittista vaikuttamistyötä. Viljelijöiden neuvontatyötä tehtiin erityisympäristötukien hakuprosessin aikana Salon seudulla ja läntisellä Uusimaalla. Suojavyöhykkeille, perinnebiotoopeille ja luonnon monimuotoisuuskohteille tehtiin hoitosuunnitelmia n. 224 hehtaarille. Ympäristötukiohjelman valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti työryhmissä ja kommentoimalla tekstiluonnoksia. Hanke järjesti toukokuussa Ympäristökorvausohjelman valmisteluryhmälle retken kahdelle salolaiselle maatilalle, joilla on tehty esimerkillisiä ympäristötoimenpiteitä.

Elokuusta 2012 lähtien on tuotettu kuukausittain jatkuva tietokorttisarja Järki-iskut, joista tehdään samanaikaisesti koko sivun artikkelit Maaseudun Tulevaisuuteen. Järki-iskut jatkuvat toukokuulle 2013. Järki-iskut ovat luettavissa hankkeen internet-sivuilla www.jarki.fi.

Järki osallistui SITRAn ”Kokeilujen maaseutu”-hankkeeseen tekemällä syksyllä ravinnekierrätykseen liittyvän kokeiluhankkeen. Lisäksi hanke on järjestänyt kirjoittajakoulun yhteistyökumppaneille, pyöreän pöydän neuvotteluja sidosryhmien kanssa, kansainvälisen seminaarin Baltic Compass-hankkeen kanssa, pitänyt esitelmää ja osallistunut yleiseen keskusteluun maatalouden ympäristökysymyksistä. Loppuvuonna ravinteiden kierrätys nousi hankkeessa entistä enemmän näkyville Järki-Lanta-hankkeen käynnistyttyä. Järki-hankkeen internet-sivuilla on julkaistu Ilkka Herlinin Maaseudun Tulevaisuudessa ilmestyneet kolumnit, ja hankkeessa luotu laaja sähköpostilista on toiminut kiitosta saaneena tiedotuskanavana eri sidosryhmien välillä.

Baltic Compass

Baltic Compass –hankkeen tavoite oli edistää ympäristön kannalta kestävämpää maataloutta koko Itämeren alueella. Ravinteiden liukeneminen maataloudesta Itämereen on ollut erityisesti projektin keskiössä. Baltic Compass on selvittänyt maatalouden käytänteitä, investointeja ja maatalouden- ja ympäristönsuojelun sääntelyä sekä vesien laadun mittaamista. Baltic Compass aloitti 2012 viimeisen toimintavuotensa, hanke loppui joulukuussa 2012 ja vuoden 2013 aikana julkistetaan hankkeen johtopäätökset. Hankkeen viestintäjohtaja Paula Biveson vastaa johtopäätökseen liittyvästä viestinnästä vielä hankkeen loputtuakin osana Baltic Impulse-klusterin toimintaa.

Baltic Compassin loppukokous ja tulosten tärkein julkistustapahtuma oli ”A Greener Agriculture for a Bluer Baltic Sea” –konferenssi, joka pidettiin lokakuun lopussa Kööpenhaminassa. Konferenssi järjestettiin yhdessä Baltic Deal ja Baltic Manure –hankkeiden ja WWF:n kanssa. Konferenssin osallistujat olivat maatalouden ja ympäristönsuojelun sidosryhmiä koko Itämeren alueelta. Konferenssin maine ja merkitys ainoana koko Itämeren maatalous- ja ympäristöväen yhteenkerääjänä on kasvanut aloitusvuodesta niin, että konferenssi kokosi nopeasti maksimimäärän 250 osallistujaa.

Baltic Compass teki tapahtumaan kolme erilliseminaaria aiheinaan maatalouden sopeutumismallit neljän tapauskohteen perusteella, Itämeren alueen yhteistyö ja lannan käytön tehostaminen.

Compass-projektissa on mm. :

- tavattu maatalouden ja ympäristönsuojelun sidosryhmiä ympäri Itämeren erilaisten teemojen alla

- viety projektin tuloksia eteenpäin erilaisissa tapahtumissa EU-parlamentista maanviljelijätapahtumiin asti
- ympäri listattu parhaita maatalouskäytäntöjä ja kartoitettu niiden käyttöä ja käytön esteitä Itämeren maissa
- tehty opetusoppaita parhaista maatalouskäytännöistä
- tutkittu sopivia maatalousteknologioita ja niiden käyttöönottoa Itämeren laajuisesti
- tehty biomassaan energiapotentiaaliin liittyvä kokeilu Saksassa
- tarkasteltu biokaasun ympäristöystävällisyyttä ja mahdollisuuksia lannan hyötykäytön tehostajana
- tehty opas pinta- ja valumavesien laadunmittauksesta maatalousvaltaisilla alueilla
- tutkittu kosteikkojen merkitystä ravinteiden liukenemisen ja tulvien tasaamisen osalta
- kartoitettu vesiensuojelun kannalta herkimpiä alueita
- mallinnettu neljän tapauskohteen avulla ravinnekuormitusta erilaisin muuttujin
- tehty kartoitus maatalouden ympäristönsuojelun sääntelystä Itämeren maissa
- arvioitu maankäytön muutoksia Itämeren ympäristössä 2020/2050
- etsitty toimintamalleja tuloksiin perustuville ympäristöille
- arvioitu EU:n Vesienhoitosuunnitelman roolia maatalouden ravinneliukenemien estäjänä
- tehty synteesi uudesta CAP:ista ja sen roolista Itämeren suojelussa

Baltic Impulse

Syyskuussa 2012 sai hyväksynnän Itämeren vesien suojeluun kehittyvä yksivuotinen hankeklusteri, Baltic Impulse. Klusterin vetäjänä toimii BSAG/Paula Biveson.

Baltic Impulse on yhdeksän Baltic Sea Region Programmen alaisen EU-projektin yhteenliittymä. Projekteista neljä on keskittynyt maatalouden ympäristönsuojeluun, kaksi yhteiskuntien jätevesiin, yksi vaarallisiin aineisiin, yksi saastuneisiin kerrostumiin ja yksi Vesienhoitosuunnitelman esteiden tunnistamiseen. Klusterin tavoitteena on viedä eteenpäin projekteissa syntyneitä tuloksia, edistää projektipartnereiden verkostoitumista yli Itämeren ja etsiä synergiaa projektien väliltä.

Baltic Impulse on osaltaan mukana suunnittelemassa kansainvälistä A Greener Agriculture for a Baltic Sea –konferenssia, jonka teemana on ”Making most of the Manure ” ja joka järjestetään 27-28.8. 2013 Helsingissä.

Baltic Impulsella on tärkeä rooli ovena Baltic Sea Region Programmen (BSRP) uuden rahoituskauden suunnitteluun. BSRP:n alaiset projektit ovat osa EU:n Itämeren strategian jalkauttamista. Strategian kolmesta prioriteetista ”Save the Sea” on tärkein ja sen alle ohjataan kolmasosa BSRP:n uuden ohjelmakauden 2013-2020 projektirahoituksesta. Baltic Impulse projekti jatkuu syyskuuhun 2013 asti.

Puhdas ja turvallinen meriliikenne/Meritoimintaohjelma

Yhteistyö Euroopan avaruusjärjestön ESA:n kanssa

BSAG ja ESA:n Intergrated Applications Promotion (IAP) ohjelma sopivat loppuvuodesta 2011 yhteistyön jatkamisesta meriliikenteen turvallisuuden, ympäristön monitoroinnin ja merikuljetusten aihealueilla kaksivuotiskautena 2012-2013. Sopimus kattaa 120 työpäivää vuosittain ja kokonaisarvo kahdelta vuodelta on 200.000 €.

Yhteistyöhön kuuluu seuraavat tehtävät:

- Suhteiden luominen satelliittipalvelujen käyttäjiin ja sidosryhmiin
- Työkokousten ja tiedotustilaisuuksien järjestäminen
- Tehtäväalueeseen liittyvän nettiportaalin sisällöntuotanto

Vuoden 2012 aikana osallistuttiin yli 70 kokoukseen ja konferenssiin, joissa tavattiin satelliittipalvelujen potentiaalisia käyttäjiä ja tuottajia. Syyskuussa järjestettiin Helsingissä seminaari tavoitteena katalysoida uusia elinkelpoisia satelliittipalveluja. ESA:n IAP ohjelman esittelyn lisäksi monia sovellusalueita, kuten metsävarantojen arviointia, reaaliaikaista vedenlaadun seurantaa ja älykästä meriliikennettä esiteltiin esimerkkiluonteisesti. Seminaarin 26 osallistujaa edustivat loppukäyttäjää, avaruustekniikan asiantuntijayrityksiä sekä tutkimuslaitoksia.

Vuonna 2012 ESA:n IAP työohjelmaan kuuluivat seuraavat soveltuvuustutkimukset, joissa oli suomalaisia osallistujia:

- Special Meteorological Services for Maritime Search and Rescue
- Improving Maritime Safety in the Baltic through Enhanced Situational Awareness
- Coastal Surveillance and Water Quality monitoring in the Baltic
- SAMBA- SATellite Monitoring of the Baltic seA ship emissions
- Real Time Oil Spill Detection and Monitoring in the Baltic Sea

Innovatiiviset ratkaisut

Säätiö pyrkii tukemaan uusien menetelmien tutkimista ja kehittämistä yhdessä tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa. Vuoden 2012 aikana BSAG on tutustunut ja tukenut erilaisia uusia aloitteita, mm. vaarallisten aineiden käsittelyn ja vedenpuhdistuksen aloilla. Syyskuussa järjestetty ”New technologies day” USA:n suurlähettilään kanssa oli osa tätä toimintaa.

Viestintä

Vuonna 2012 viestintää ohjasivat BSAG:n säätiöviestinnän kehittäminen sekä Venäjän 2013 huippukokouksen valmisteluihin ja varainhankintaan liittyvät tarpeet.

Säätiön viestinnän tavoitteena oli BSAG brändin rakentaminen, sen konkreettinen avaaminen sekä Pietarin huippukokouksen viestinnän selkeyttäminen.

Viestinnässä pyrittiin ammattimaisten, yhtenäisten ja kestävien viestintätapojen käyttöön ottamiseen. Viestintätyökalut paranivat merkittävästi. Verkkosivut uudistuivat, säätiö aktivoitui sosiaalisessa mediassa, CRM saatiin täysimittaisesti käyttöön, säätiöstä kertovaa viestintämateriaalia valmistui kolmella kielellä ja BSAG sai käyttöönsä mediatietokannan jakelupalveluineen.

Säätiön verkkosivut uudistuivat kesäkuussa 2012. Verkkosivuja ylläpidettiin neljällä kielellä (fi, en, se, ru). Uusien verkkosivujen julkaisun jälkeen sivuilla on puolen vuoden aikana käynyt lähes 11.000 erillistä yksilöityä kävijää. Käyntejä on keskimäärin ollut 2.500 kuukaudessa.

Säätiö aktivoitui sosiaalisessa mediassa. Facebookia päivitettiin n. 3-4 postauksen viikkovauhdilla päivitysringin voimin. Twitter oli puolestaan käytössä Suomenlinnan Base Campissa. Kun maaliskuussa 2012 Facebookissa seuraajia oli vajaa neljäsataa, marraskuussa ylittyi tuhannen seuraajan raja. Kesän jälkeen pääkieleksi vaihtui englanti, mutta kuitenkin niin että linkitykset saattoi edelleen tehdä millä tahansa Itämeren maan kielellä. Kielivalinta nosti seuraajien määrää.

Sitoumusviestintä aktivoitui. Verkkosivujen ja siihen integroidun sitoumuspankin valmistuminen tarjosivat vahvan työkalun BSAG:n työstä kertomiselle. Sitoumuksista ryhdyttiin uutisoimaan

säännöllisesti säätiön nettisivuilla. Myös sitoumuksen tekijät saivat säätiön logon ja viestintäohjeet automaattisesti käyttöönsä. Tavoitteena oli, että sitoumuksen tekijät kertoisivat aktiivisesti ja omaaloitteisesti omasta Itämerityöstään sitoumuksen julistamisen jälkeenkin. Tämä työ alkoi hyvin ja sitä kannattaa jatkaa.

Venäjänkielinen viestintä oli merkittävässä roolissa, kun säätiö valmistautui Pietarin Summittiin. Viestintä tuotti runsaasti materiaalia projektiryhmän intensiivisen valmistautumisen tueksi.

Viestintä oli myös tukemassa säätiön varainhankintaa mm. kesän ja joulun kampanjoiden osalta. Kesän kampanja käynnistyi MTV3 Itämerisarjasta. Kampanjasta kerrottiin nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa sekä sitä tuettiin samanaikaisesti ulkomainonnalla, joka oli suunnittelutoimisto Taivaan käsialaa ja pohjautui Helsingin BSAS 2010:n grafiikkaan.

III TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Alkuvuodesta 2013 säätiö tulee panostamaan kaikin voimin Pietarin Itämeren huippukokoukseen. Summitin jälkeen, keväällä 2013 BSAG:n työntekijöiden määrää supistetaan kulujen vähentämiseksi. BSAG:n toiminta myös tiivistetään kattavan ”Ravinteiden kierrätys” pääteeman alle. Ravinteiden kierrätys on näkökulma ja tavoite, jonka saavuttaminen vaatii usean Itämeren keskeisen ongelman ratkaisua: Itämeren alueen maatalouden päästöjen hallitsemista, jätevesien päästöjen ja erikoisesti vaarallisten aineiden haittojen minimointia sekä kestävästä kalastuspolitiikasta. Ravinteiden kierrätyksellä on välitön globaali ulottuvuus mm. ruokaturvan ja kaupungistumisen keskeisenä kysymyksenä. Tämä käytetään täysimääräisesti hyväksi jotta saadaan edelleen tarvittavaa nostetta ja vauhtia Itämerityölle.

Säätiö pyrkii pitkällä tähtäimellä vaikuttamaan Itämeren tilaan vaikuttamalla EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan (CAP). Ruuantuotannon ravinteiden kierrätyksen lisäksi myös kuluttajien ja kaupunkien kautta kulkeneet ravinteet tulisi saada hyötykäyttöön jätevesilietteistä. Tämän esteenä ovat jätevesien sisältämät kemikaalit ja vaaralliset aineet. Niiden tunnistaminen sekä haittojen eliminointi on keskeistä Itämeren ja ihmisen hyvinvoinnin sekä ravinteiden kierrätyksen kannalta.